Lietas Nr. A420273416
Lietas arhīva Nr. A42-00699-17/17

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2017.gada 21.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis A.Dreimanis,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Zemes īpašnieku ģilde" pieteikumu par Rīgas domes priekšsēdētāja p.i. 2016.gada 7.jūlija lēmuma Nr.2-30/RD-16-1583-nd atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde (turpmāk – pārvalde) ar 2016.gada 10.februāra maksāšanas paziņojumu Nr.PIPN-16-135760-mp/PIP-16-135807-AL/5-7 (turpmāk – maksāšanas paziņojums), piemērojot 1,5 procentu likmi, aprēķināja pieteicējai SIA „Zemes īpašnieku ģilde" nekustamā īpašuma nodokli (turpmāk arī – nodoklis) 2016.gadam par pieteicējai piederošajiem nekustamajiem īpašumiem Rīgā:

1) dzīvokļa īpašumu /adrese A/, kadastra apzīmējums /numurs A/(turpmāk – dzīvokļa īpašums), – 310,59 *euro*;
2) zemes vienību /adrese B/, kadastra apzīmējums /numurs B/, – 24,86 *euro*;
3) zemes vienību/adrese C/, kadastra apzīmējums /numurs C/– 1069,83 *euro*;
4) zemes vienību (bez adreses), kadastra apzīmējums /numurs D/, – 3330,3 *euro*;
5) zemes vienību (bez adreses), kadastra apzīmējums /numurs E/, – 264,7 *euro*;
6) zemes vienību (bez adreses), kadastra apzīmējums /numurs F/, – 624,47 *euro*;
7) zemi /adrese G/, kadastra apzīmējums /numurs G/, – 726,93 *euro*;
8) zemes vienību /adrese H/, kadastra apzīmējums /numurs H/, – 1282,89 *euro*;
9) zemes vienību /adrese I/, kadastra apzīmējums /numurs I/, – 2000,82 *euro*;
10) zemes vienību /adrese J/, kadastra apzīmējums /numurs J/, – 307,14 *euro*;
11) zemes vienību (bez adreses), kadastra apzīmējums /numurs K/, – 116,82 *euro*;
12) zemes vienību (bez adreses), kadastra apzīmējums /numurs L/, – 30,09 *euro*;
13) zemes vienību/adrese M/, kadastra apzīmējums /numurs M/, – 767,63 *euro*;
14) zemes vienību (bez adreses), kadastra apzīmējums /numurs N/, – 904,85 *euro*;
15) zemes vienību /adrese O/ kadastra apzīmējums /numurs O/, – 1026,69 *euro*;
16) zemes vienību /adrese P/, kadastra apzīmējums /numurs P/, – 1048,37 *euro* (turpmāk visas minētās zemes vienības kopā – zemes vienības).

Ar pārvaldes 2016.gada 14.aprīļa lēmumu Nr.PIP-16-4869-nd maksāšanas paziņojums atstāts negrozīts. Pieteicēja minēto lēmumu apstrīdēja, iebilstot pret nodokļa likmi 1,5 procenti.

[2] Ar Rīgas domes priekšsēdētāja pienākumu izpildītāja 2016.gada 7.jūlija lēmumu Nr.2-30/RD-16-1583-nd (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) pārvaldes 2016.gada 14.aprīļa lēmums atstāts negrozīts. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāko.

[2.1] Attiecībā uz pieteicēju neizpildās viens no diviem Rīgas domes 2015.gada 9.jūnija saistošo noteikumu Nr.148 „Par nekustamā īpašuma nodokli Rīgā" (turpmāk – Nodokļa noteikumi) 3.punktā esošajiem priekšnoteikumiem, lai dzīvoklim un kopīpašuma domājamām daļām no ēkas piemērotu samazinātu nodokļa likmi 0,2–0,6 procentu apmērā.

[2.2] Aprēķinot nodokli par zemes vienībām, atbilstoši Nodokļa noteikumu 7.punktam pieteicējai piemērota likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.panta pirmajā daļā noteiktā nodokļa likme – 1,5 procenti.

[2.3] Attiecībā uz argumentu, ka pieteicējai bija pamats paļauties, ka iestāde tik krasi nemainīs zemju īpašumiem piemēroto nodokļa likmi, norādāms turpmākais.

Ar Rīgas domes 2012.gada 18.decembra saistošo noteikumu Nr.197 „Par nekustamā īpašuma nodokli Rīgā" (turpmāk – Noteikumi Nr.197) 3.punktu par 2013.–2015.gadu zemei tika piemērota diferencēta nodokļa likme atkarībā no tā, vai zemes īpašnieks bija deklarēts Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, paredzot, ka Rīgā deklarētām personām un juridiskajām personām nodokļa likme ir 1 procents. Minētā nodokļa likme piemērota laikā, kad Latvijas tautsaimniecība pārdzīvoja krīzes sekas. Tā kā krīzes ietekme ir zaudējusi aktualitāti un nekustamo īpašumu vērtība ir stabilizējusies, pamatojoties uz Nodokļa noteikumu 7.pantu, visai Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā esošajai zemei ir pamats piemērot likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" noteikto nodokļa likmi – 1,5 procenti.

Tāpat attiecībā uz tiesisko paļāvību norādāms, ka Noteikumi Nr.197 bija spēkā divus taksācijas gadus. Savukārt Nodokļa noteikumi sagatavoti jau pirmstaksācijas gada vidū, lai sabiedrība varētu laicīgi iepazīties ar paredzētajām izmaiņām un prognozēt nodokļa apmēru.

[2.4] Pārvaldei ir jāizdod obligātais administratīvais akts, izvērtējot nodokļa maksātāja atbilstību Noteikumu Nr.148 nosacījumiem, neapsverot tā satura lietderību.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu. Pieteikumā norādīto iebildumu būtība ir, ka zemes vienībām piemērotā nodokļa likme ir pretrunā tiesiskās paļāvības un samērīguma principam. Pieteicējai esot bijis pamats paļauties, ka nodokļa likmes palielināšana no 1 uz 1,5 procentiem notiks pakāpeniski un samērīgi.

[4] Paskaidrojumā tiesai Rīgas dome norāda, ka pieteikums nav pamatots.

Motīvu daļa

[5] Pieteicēja pieteikumā tiesai iebilst pret zemes vienībām piemēroto nodokļa likmi 1,5 procentiem no kadastrālās vērtības, norādot, ka nodokļa likme (salīdzinot ar iepriekšējos gados piemēroto 1 procentu) ir kāpusi pārāk strauji un līdz ar to ir pārkāpta pieteicējas tiesiskā paļāvība un samērīguma princips.

[6] Pašvaldību tiesības noteikt nodokļa likmi paredz likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.panta pirmā daļa. Proti: nodokļa likmes no 0,2 līdz 3 procentiem no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības pašvaldība nosaka savos saistošajos noteikumos, kurus tā publicē līdz pirmstaksācijas gada 1.novembrim. Ja pašvaldība līdz noteiktajam termiņam saistošos noteikumus nav publicējusi, spēkā ir likumā noteiktā nodokļa likme.

Tādējādi pašvaldībai ir atļauts izvēlēties, vai likumā noteiktajās robežās noteikt savā administratīvajā teritorijā nodokļa likmes pēc saviem ieskatiem, vai arī nodokļa likmes saistošajos noteikumos nenoteikt, bet piemērot nodokli atbilstoši likumā noteiktajai likmei.

Rīgas pilsētas pašvaldībā nodokļa likmes no 2016.gada 1.janvāra nosaka Nodokļa noteikumi. Tajos pašvaldība nav noteikusi nodokļa likmi zemei. No minēto noteikumu 7.punkta izriet, ka zemei kā nodokļa objektam, kuram šajos saistošajos noteikumos nav noteikta nodokļa likme, ir piemērojama likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" noteiktā likme, tas ir 1,5 procenti no zemes kadastrālās vērtības (*likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunkts*).

[7] Pirms Nodokļa noteikumu spēkā stāšanās nodokļa likmi noteica Noteikumi Nr.197 (*spēkā no 2013.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim*), kuru 3.punkts paredzēja, ka nodokļa likme zemei ir 1 procents no zemes vienības kadastrālās vērtības juridiskajām personām un fiziskajām personām, kuru deklarētā dzīvesvieta taksācijas gada 1.janvārī ir Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā.

Nodokļa likmes izmaiņas (izvēle turpmāk Rīgas domes saistošajos noteikumos nenoteikt nodokļa likmi zemei) ir pamatotas Nodokļa noteikumu paskaidrojuma rakstā (*pieejams: https://www.vestnesis.lv/op/2015/149.15*). Proti: „Spēkā esošā saistošo noteikumu [*Noteikumu Nr.197 – tiesas piezīme*] redakcija paredz, ka nekustamā īpašuma nodokļa likme zemei fiziskām personām, kuru deklarētā dzīvesvieta taksācijas gada 1.janvārī ir Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, un juridiskām personām (komersantiem, kā arī citām juridiskām personām, piemēram, ārvalstu komersantu filiālēm, kooperatīvām biedrībām u.c.) ir 1 procents. Šāda nodokļa likme vēsturiski tika noteikta laikā, kad Latvijas tautsaimniecība pārdzīvoja krīzes radītās sekas. Vienlaicīgi radās nepieciešamība samērot nekustamā īpašuma nodokļa un kadastrālās vērtības pieaugumu, atsakoties no nekustamā īpašuma nodokļa apmēra 25 procentu pieauguma ierobežojuma, kas bija noteikts likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" attiecībā uz 2008., 2009., 2010. un 2011.gadu. Ņemot vērā, ka krīzes ietekme ir zaudējusi savu aktualitāti un nekustamo īpašumu kadastrālā vērtība ir stabilizējusies, saistošie noteikumi paredz turpmāk piemērot likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" noteikto nekustamā īpašuma nodokļa likmi arī Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā esošajai zemei."

Tiesai ir saprotami pieteicējas iebildumi pret nodokļa likmes pieaugumu, kas padara nodokļa samaksu apgrūtinošāku. Tomēr administratīvā tiesa nav tiesīga iejaukties likumdošanā un valsts attīstības politikas plānošanā – minētie jautājumi pārsniedz administratīvo tiesu kompetenci. Arī Satversmes tiesa vairākkārt atzinusi, ka valstij, nosakot un realizējot savu nodokļu politiku, ir plaša rīcības brīvība (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011.gada 20.maija sprieduma lietā Nr.2010-70-01 9.punktu*). Tajā ietilpst tiesības izvēlēties, kādas nodokļu likmes un kādām personu kategorijām paredzamas, kā arī tiesības noteikt attiecīgā regulējuma detaļas. Vērtējot likumdevēja rīcības brīvības robežas attiecībā uz kāda nodokļa noteikšanu konkrētam objektam, jāņem vērā, ka Latvijas Republikas Satversme tiešā tekstā pilnvaro likumdevēju pieņemt valsts budžetu, tātad noteikt valsts ieņēmumus un izdevumus. Latvijas Republikas Satversme pilnvaro likumdevēju īstenot tādu fiskālo politiku, kas nodrošina valstij nepieciešamos ienākumus (*sk. Satversmes tiesas 2010.gada 6.decembra sprieduma lietā Nr.2010-25-01 10. punktu*). Likumdevēja izšķiršanās par to, kāds nodoklis būtu samērīgs un nepieciešams, ir politikas un lietderības jautājums (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2008.gada 30.aprīļa sprieduma lietā Nr.2007-23-01 7. un 11.punktu*).

[8] Attiecībā uz tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu pieteikumā norādīts, ka pieteicējai bija tiesības paļauties, ka Rīgas dome tik strauji nemainīs zemju īpašumiem piemērojamo nodokļa likmi.

Tiesa norāda, ka noteikumi Nr.197 atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.[1]panta pirmās daļas 4.punktā noteiktajam prognozējamības un stabilitātes principam bija spēkā divus taksācijas periodus (gadus).

Savukārt Nodokļa noteikumi atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.panta pirmajai daļai tika publicēti līdz pirmstaksācijas gada 1.novembrim (2015.gada 3.augustā).

Tādējādi Rīgas dome ir laikus informējusi sabiedrību par izmaiņām nodokļa likmes piemērošanā no 2016.gada 1.janvāra. Attiecīgi pieteicējai bija iespēja laikus plānot nodokļa samaksai nepieciešamās finanses. Līdz ar to ir noraidāms pieteicējas iebildums, ka nodokļa likme ir palielināta pārāk strauji.

[9] Attiecībā uz pieteicējas argumentu par samērīguma principa pārkāpumu tiesa norāda turpmāko.

Ne iestāde, ne tiesa nevar atteikties piemērot tiesību normu, kas ir spēkā un kuras piemērošanas nosacījumi ir iestājušies (*sk. Augstākās tiesas 2005.gada 30.augusta sprieduma lietā Nr.SKA-330/2005 11.punktu*). Tiesību normas, kas regulē nodokļu aprēķināšanas kārtību, ir imperatīvas tiesību normas. Līdz ar to nodokļu administrācija nevar aprēķināt nodokli citādi, kā tikai saskaņā ar spēkā esošajām tiesību normām.

Ar pārsūdzēto lēmumu piemēroto nodokļa likmi 1,5 procentus Saeima likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunktā zemei ir noteikusi arī gadījumiem, kuros pašvaldība nav izdevusi saistošos noteikumus likumā paredzētajā termiņā, tādējādi uzskatot šādu likmi par atbilstošu un samērīgu.

[10] No pieteikumā ietvertajiem argumentiem izriet, ka pieteicēja tiesā neturpina strīdu par dzīvokļa īpašumam piemēroto nodokļa likmi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 251.panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt SIA „Zemes īpašnieku ģilde” pieteikumu par Rīgas domes priekšsēdētāja p.i. 2016.gada 7.jūlija lēmuma Nr.2-30/RD-16-1583-nd atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis A.Dreimanis